

Bostadsgården som socialt vardagsrum

Med utgångspunkt i två gårdar i Lund

The courtyard as a social livingroom

Based on two courtyards in Lund

Emma Samuelsson, Jonna Österback

Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

LTV-fakulteten

Landskapsarkitekt

Alnarp 2022

Emma Samuelsson, Jonna Österback

Titel:	Bostadsgården som socialt vardagsrum. Med utgångspunkt i två gårdar i Lund. The courtyard as a social livingroom. Based on two courtyards in Lund.
Handledare:	Karl Lövrje, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Institutionen för Landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Examinator:	Helena Mellqvist, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Institutionen för Landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i Landskapsarkitektur
Kurskod:	EX0845
Program/utbildning:	Landskapsarkitekturprogrammet
Kursansvarig inst.:	Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Utgivningsort:	Alnarp
Utgivningsår:	2022
Omslagsbild:	Malmö, Sorgenfri, Fotograf: Emma Samuelsson
Upphovsrätt:	Samtliga fotografier och figurer tillhör författarna om inget annat anges.
Nyckelord:	Bostadsgård, sociala interaktioner, sociala möten, förtätning

Sveriges lantbruksuniversitet

LTV-fakulteten

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Sammanfattning

Den här studien undersöker hur utformningen av bostadsgården påverkar användningen samt sociala interaktioner som sker på gården. Fallstudier genomförs av två bostadsgårdar i Lund, innefattande fyra semistrukturerade intervjuer och platsanalyser på gårdarna. Fallstudierna sammanställs med studiens litteraturstudie för att ge ett nyanserat och fördjupat resultat i form av innehållsmässiga och strukturella gestaltungsaspekter, framtagna för att öka sociala interaktioner på bostadsgårdar. Gestaltungsaspekterna presenteras i form av en SWOT-analys uppdelad i fyra kategorier; styrkor, svagheter, möjligheter och hot. Styrkorna i analysen speglar gestaltungsaspekterna och är följande; *Stor, grönska, slutet, solig, rumslighet, utsikt, parkering, privata ytor, semi-privata ytor, lektya, odling och tillgänglighet*. Ett genomgående tema i studien är konflikten mellan dagens stadsbyggnadsideal att bygga tätbebyggda områden i korrelation till att skapa kvalitativ bostadsnära grönska. Syftet med studien innefattar således även att skapa bidragande material i diskussionen för kvalitativa bostadsgårdars relevans och potential som social arena i dagens städer. Konflikten är något som diskuteras under avsnittet Diskussion tillsammans med andra relevanta aspekter rörande denna studie.

Nyckelord: Bostadsgård, sociala interaktioner, sociala möten, förtätning

Abstract

This bachelor thesis explores how the design of the courtyard affects the use and social interactions on the area. A consistent topic through this thesis is the conflict between building highly exploited areas and creating green spaces; a part of this study is therefore to emphasize the social importance and opportunities a courtyard could cover in the society. The aim for this bachelor thesis is also to produce general aspects of design for courtyards; this is done through several methods to produce a nuanced result. The methods consist of a literature study and two case studies of courtyards in Lund. The case studies include four semi-structured interviews and a site analysis for each courtyard; this is later on summarized in a SWOT-analysis as a representation of general aspects of design. The SWOT-analysis consists of four categories, strengths, weaknesses, opportunities and threats. The aspects of strengths, which symbolizes our general aspects of design, that were established was; *large, green, sunny, closed to the general public, spatial design, a view for the residents, parking opportunities, private and common areas, accessibility and lastly areas for play and cultivation*.

Keywords: courtyard, social interactions, highly exploited areas

Förord

Vi vill ägna ett stort tack till vår handledare Karl Lövrie som väglett oss genom studiens gång och tagit sig tid att noggrant granska arbetet. Vi vill även tacka våra respondenter för jättebra bidrag till studiens innehåll. Även ett stort tack till vår opponent Moa Rosin som hjälpt till med studiens vidareutveckling. Slutligen vill vi tacka SLU Alnarps bibliotek för stöd kring referenshantering.

Tack,
Emma Samuelsson, Jonna Österback

Innehållsförteckning

1.	Inledning	8
1.1	Bakgrund.....	9
1.1.1	Bostadsgårdens historia.....	9
1.1.2	Vad är en bostadsgård?.....	10
1.1.3	Begrepp.....	10
1.2	Frågeställning.....	11
1.3	Syfte.....	11
1.4	Målsättning.....	11
1.5	Avgränsning.....	11
2.	Metod	12
2.1	Litteraturstudien.....	12
2.2	Fallstudier.....	12
2.3	SWOT-analys.....	13
3.	Litteraturstudie	14
3.1	Varför är sociala möten viktigt?.....	14
3.2	Bostadsgården, en metropol för sociala interaktioner, möten och aktiviteter.....	14
3.3	Vilka innehållsmässiga aspekter på bostadsgårdar gynnar sociala interaktioner och möten?.....	15
3.4	Strukturella aspekters betydelse för användningen av bostadsgårdar.....	17
4.	Fallstudier	19
4.1	Bostadsgård 1, BRF Lunds Södra 2.....	20
4.1.1	Platsanalys.....	20
4.1.2	Intervju 1.....	21
4.1.3	Intervju 2.....	22
4.2	Bostadsgård 2, BF Lindegården.....	23
4.2.1	Platsanalys.....	23
4.2.2	Intervju.....	25
5.	SWOT-analys	27
6.	Diskussion	29
6.1	Gestaltungsaspekterna.....	29
6.2	Problematiken med dagens stadsbyggnadsideal.....	30

6.3	Andra aspekter utöver det sociala	31
6.4	Källkritik.....	32
6.4.1	Tryckta källor	32
6.4.2	Internetkällor	32
6.4.3	Muntliga källor	32
6.4.4	Vi som källa	33
6.5	Metodkritik.....	33
6.5.1	Litteraturstudien.....	33
6.5.2	Fallstudierna	33
6.5.3	SWOT-analys	34
6.5.4	Metoderna tillsammans	34
6.6	Att skriva tillsammans	35
6.7	Vidareutveckling av studien	35
7.	Referenser	37
8.	Bilagor	39
8.1	Intervjufrågor	39

1. Inledning

En välplanerad och trivsamt utomhusmiljö skapar en högre social aktivitet enligt Jan Gehl (2011), arkitekt och professor i stadsplanering. Detta menar han främjar både passiva och aktiva sociala möten mellan personer. När detta appliceras på bostadsgårdar kommer vi fram till att en välplanerad och trivsamt gård är en viktig möjlighet att främja social interaktion och möten mellan människor fortsätter Gehl. Eva Kristensson (2007), landskapsarkitekt, Anders Kling (2017), landskapsarkitekt och förvaltningsmyndigheten Boverket (2007) är alla enade om att gårdens utformning är avgörande för dess användning.

Enligt Folkhälsomyndigheten (2021) är det viktigt för individens psykiska hälsa att känna delaktighet i sociala sammanhang. En undersökning av konsultföretaget WSP visar att 69% av befolkningen i storstäder känner sig ensamma. 16% uppgav även att de inte kan namnet på en enda av sina grannar (Klintström & Kumlin 2019). Psykologen Roy F. Baumeister och Mark R. Leary (1995), professor i psykologi, skriver i sin artikel om människans behov att tillhöra. De menar att denna ensamhet inte ligger naturligt hos människan. Människan har ett behov av att tillhöra, en drivkraft att skapa betydande, positiva relationer individer emellan, skriver Baumeister och Leary. På Folkhälsomyndighetens (2021) hemsida skriver de att bostadsgården, och dess kvalitet som semi-privat yta, kan vara plats för sociala interaktioner och således minska risken för socialt utanförskap.

Dagens statsbyggnad präglas av hög exploatering och tätbebyggda bostadsområden. Går det att kombinera högexploaterade områden med god utemiljö? Boverket (2007) menar att bostadsgårdar är en stor tillgång till social interaktion. Trots det menar Boverket att konsekvensen ofta blir att bostadsgårdens kvalitet brister. Enligt gällande lagstiftning ska det finnas ”tillräckligt stor friyta” för den bostadsnära utemiljön (Boverket 2007). Kristensson (2007) skriver i sin studie *Bostadsgården: vardagsrum, lekplats, mötesplats och utsikt* att ansvaret att göra bedömningar av de tolkningsbara lagstiftningarna vilar på kommunerna, i samverkan med bygg – branschen. Hon menar att i verkligheten resulterar detta ofta i en yta liknande en villaträdgård, vilken kanske 20 till 40 hushåll ska samsas om. Kling (2017) skriver även han att det inte är ovanligt att hitta nyprojekterade bostadsgårdar där ytan inte är större än två kvadratmeter per boende.

1.1 Bakgrund

1.1.1 Bostadsgårdens historia

I boken *Bostaden i staden: Europa planerar för stadsboende och stadsliv* redogör etnologiprofessor Karl-Olov Arnstberg tillsammans med arkitekten Inger Bergström (2010) för bostadsgårdens historia. Författarna beskriver att bostadsgården har varit ett utrymme i staden sedan långt tillbaka, under åren har den förändrats både innehållsmässigt och strukturellt. Under 1800-talet startade bostadsgårdens historia i stenstadens kvarter. Då användes utrymmet för förvaring av fordon, sopor och var plats för utedasset, skriver Arnstberg och Bergström. Vidare förklarar dem att gården under denna tid präglades av smuts och misär. Det dröjde fram till 1920-tal tills en förändring inom bostadsgårdsplaneringen skedde. Det var först då gården började användas på det sätt vi idag ser på användningen av bostadsgårdar menar Arnstberg och Bergström.

Eva Kristensson (2007) skildrar vidare bostadsgårdens historia i hennes avhandling. Hon beskriver bland annat den så kallade folkhemsgården och hur den tog plats i Sverige mellan 1930–50-talet. Under denna tidsperiod var barn och familjer en prioritering i stadsbyggandet, städerna expanderade utåt och en lugn boendemiljö eftersträvades beskriver Kristensson. Fortsatt förklarar hon att det sociala grannskapet genomsyrade stadsbyggnadsidealet. Städerna exploaterades i större planerade grannskap där bostadsgården var den tilltänkta ytan för gemenskap. Detta resulterade i en tidsera där sociala, tåliga, lekvänliga och stora bostadsgårdar tar plats i samhället beskriver Kristensson. Under 1970-talet började dock folkhemsgårdarna ifrågasättas och på 1990-talet skiftar byggnadsidealet till det mer stadsmässiga och tätbebyggda. Vidare förklarar Kristensson att parallellt under detta skifte avskaffades även plan- och bygglagen för utomhusmiljöer, där flertalet regler kring utformningen av bostadsnära miljö försvann. Stadsbyggnadsidealet baserades på det positiva med en tätbebyggd stad. Exempelvis möjligheten att spara på värdefull jordbruksmark och kunna minska på onödiga transporter, skriver författaren. Detta tätbebyggda stadsbyggnadsideal präglade 1990-talets bostadsgårdar och resulterade i mindre ytor där estetiska värden vanligen värderades högre än de funktionella.

I en artikel ur Arkitekten skriver landskapsarkitekten Anders Kling (2017) att dagens stadsbyggnadsideal fortfarande präglas av högexploaterade bostadsområden. Vidare yttrar han sin oro för framtida bostadsgårdar i och med att det inte prioriteras i staden.

1.1.2 Vad är en bostadsgård?

Definitionen av en bostadsgård är inte ett självklart uttryck, det finns ingen definition av denna term i varken nationalencyklopedin eller rikstermbanken. Ordet gård däremot, med den engelska översättningen courtyard, förekommer i rikstermbanken med definitionen "utrymme mellan hus inom ett byggnadskvarter, i regel med slutet byggnadssätt, eller mellan ett hus och en gata" (rikstermbanken 2021).

Kristensson (2007) använder beskrivningen "ett gemensamt uterum för de boende" (Kristensson 2007:4) för att skildra bostadsgården. Fortsatt anser hon att bostadsgården är en unik yta i staden vilken skiljer sig åt från övriga grönytor. Bostadsgården är inte helt offentlig som många andra grönytor i samhället, samtidigt är det inte helt privat, utan besitter en kollektiv egenskap som kan nyttjas av de boende, förklarar hon vidare.

Titti Olsson Lieberg (2007) intervjuar landskapsarkitekten Anders Jönsson kring vad han anser är en bra bostadsgård. Jönsson beskriver gården såhär: "Gården ska vara som ett större vardagsrum, en förlängning av den egna bostaden. Det ska kännas tryggt där. Känns det inte privat – ja då är det något annat" - Anders Jönsson (Olsson Lieberg 2007:4)

1.1.3 Begrepp

Utformning

Innefattar innehållsmässiga aspekter såväl som strukturella.

Privat

De ytor på bostadsgården vilka tillhör ett boende och ingen annan, i denna studie benämns de som uteplatser och lägenhetsträdgårdar.

Privata uteplatser

Privat yta på bostadsgården i direkt anslutning till bostaden.

Lägenhetsträdgårdar

Privat yta på bostadsgården ej i anslutning till bostaden.

Semi-privat

De ytor som tillhör en grupp, i detta fall de boende som tillhör bostadsgården.

Offentlig

De ytor som vem som helst är på och har rätt att vara på.

Öppen struktur

Gården är öppen för obehöriga att beträda utan förhinder

Sluten struktur

Gården är stängd för obehöriga att beträda.

Lekyta

En yta med utrustning för barnlek och ämnad för lek och inget annat.

Innehållsmässiga aspekter

Gestaltungsaspekter vilka rör innehållet på bostadsgården.

Strukturella aspekter

Gestaltungsaspekter vilka rör bostadsgårdens struktur, såsom storlek och form.

1.2 Frågeställning

Hur kan de sociala interaktionerna och mötena på bostadsgårdar öka genom utformningen?

1.3 Syfte

Studiens syfte är att bidra med information om bostadsgårdens utformning kopplat till dess användning. Målgruppen är yrkesverksamma samt blivande landskapsarkitekter, stadsplanerare, byggnadsarkitekter eller andra relevanta inom branschen. Studien belyser de innehållsmässiga och strukturella gestaltungsaspekter vilka bidrar till sociala interaktioner och möten hos grannskapet. Förhoppningen är även att denna studie bidrar till diskussionen kring högexploaterade områden och bostadsgårdens betydelse i denna motsättning.

1.4 Målsättning

Målsättningen med studien är att utforska hur utformningen av bostadsgårdar påverkar användningen samt sociala interaktioner på dem. Litteraturstudie och två fall i Lund, med fokus på intervjuer och platsanalyser, undersöker innehållsmässiga och strukturella gestaltungsaspekter i syfte att få förståelse för gårdars utformning. Utifrån underlaget ska aspekter diskuteras kring hur en bostadsgård bör utformas för att främja sociala möten mellan de boende. Således är målet för studien ett nyanserat arbete där flertalet aspekter kring bostadsgårdar lyfts fram och diskuteras.

1.5 Avgränsning

Studien begränsas till bostadsgårdens sociala funktioner och möten mellan de boende. Fallstudierna avhandlar två bostadsgårdar belägna i Lund. Således avgränsas studien till skånskt klimat under januari till mars månad då arbetet utfördes.

2. Metod

I detta arbete användes tre olika metoder för att ta fram innehållsmässiga och strukturella gestaltungsaspekter: litteraturstudie, fallstudier och SWOT-analys. Dessa metoder har valts ut eftersom de anses ge ett nyanserat, tydligt och verklighetsförankrat svar till frågeställningen. Alternativa metoder har övervägts såsom enkätundersökning men uteslöts då svarsfrekvensen på dessa brukar vara låg. De olika metoderna bidrog med olika typer av källmaterial. Litteraturstudien låg till grund för beskrivningen av bra bostadsgårdar och varför dessa är ett viktigt bidrag till bostadsområden. Fallstudierna i sin tur har delats upp i intervjuer och platsanalyser. Intervjuerna bidrog med viktiga aspekter, vilka kanske inte tas upp i litteraturen, men kan visa sig vara minst lika viktiga för de boende. Platsanalyserna presenterade våra tankar kring bostadsgårdarnas utformning. SWOT-analysen sammanfattade sedan det källmaterial vi fått ut från litteraturstudien och fallstudierna.

2.1 Litteraturstudien

Litteraturstudien bidrar till arbetet med studiens utgångspunkt i varför sociala möten är viktigt och vilken roll bostadsgårdar har i den aspekten. Litteraturstudien är baserad på källor dels från sökmotorerna PRIMO, Google och Diva portal. Även dels genom granskning av de källor examensarbeten inom samma ämne har använt sig av. Sökord som har använts är bland annat: *bostadsgård, courtyard, ensamhet i staden, social interaktion, bostadsgården som mötesplats, Boverket bostadsgård, bostadsnära grönska, SWOT-analysis och Eva Kristensson*. Tryckta källor utgör en del av litteraturen, vilka uteslutande har lånats från SLU Alnarps bibliotek.

2.2 Fallstudier

En fallstudie är en detaljerad datainsamlingsmetod vilken används för att ge nyanserade och fördjupade perspektiv till studien (Nationalencyklopedin 2022). Fallstudierna i detta arbete består av inventering och semistrukturerade intervjuer på två bostadsgårdar. Bostadsgård 1 tillhör BRF Lunds södra 2 och Bostadsgård 2 tillhör BF Lindegården. Att välja två bostadsgårdar skapade möjlighet för jämförelser, då utbudet av olika egenskaper hos gårdar ökar jämfört med att titta på en gård. I och med att välja två gårdar fanns tid för välutvecklade analyser jämförelsevis med den mer översiktliga analysmetod vilken hade hunnits med vid

valet att granska fler bostadsgårdar. Urvalet av bostadsgårdar till fallstudien baserades på olika faktorer. Gårdarna ligger nära varandra inom Lund vilket gör att de i förhållande till omkringliggande strukturer har lika förutsättningar. Vi var även bekanta med båda gårdarna sedan tidigare och hade grundläggande vetskap kring deras användning samt utformning. Gårdarna skiljer varandra ifrån i ett innehållsmässigt och strukturmässigt perspektiv. Vid valet av bostadsgårdar valdes aspekter ut vilka skulle vara varandras motsatser på gårdarna. En gård skulle vara öppen för allmänheten, medan en skulle vara sluten, en stor och en liten, en äldre och en ny projekterad. Utöver de nämnda olikheter vi ville analysera på gårdarna är även likheter intressanta att jämföra. Till exempel har båda gårdarna privata ytor.

Intervjuer tillförde aspekter utifrån att bo och vistas på gården och på så sätt få erfarenhet kring hur den brukas och vad de boende uppskattar respektive inte uppskattar med sin gård. Vi tog kontakt med respektive bostadsrättsförening med förhoppningen att hitta personer att intervjua kring deras bostadsgård. Vad det gäller Bostadsgård 1 fick vi möjlighet att intervjua en medlem i styrelsen. Dessutom intervjuade vi ytterligare en boende till gården för att få en bredare och mer objektiv uppfattning. Eftersom denna gård är tillgänglig för allmänheten inventeras den utan sällskap av respondent. För Bostadsgård 2 intervjuades två boende gemensamt. Intervjun skedde utomhus på bostadsgården för att samtidigt få möjlighet att fotografera och inventera gården då den är stängd för allmänheten.

Platsanalyser i plan utförs på respektive bostadsgård vilka fallstudierna utförs på. Platsanalyserna blir källa för de tankar vi som blivande landskapsarkitekter har kring gårdarna samt ett sätt att beskriva deras utformning. Detaljnivån på platsanalyserna lades så de aspekter som är relevanta för vidare analys av användningen utifrån gestaltningen framkommer. Platsanalys av bostadsgårdarna skedde i syfte att ge förståelse för gårdarnas utformning och skala samt att förmedla en tydlig bild av detta till läsaren.

2.3 SWOT-analys

Metoden SWOT-analys är framtagen för strategisk planering och i denna studie har vi tagit inspiration av Geoffrey J. Hay och Guillermo Castilla (2006) och deras användning av analysen. I deras studie och hur vi alltid sett SWOT-analysen är den uppdelad i fyra delar, styrkor och svagheter, möjligheter och hot. Styrkor och svagheter är interna egenskaper hos miljön och möjligheter och hot är externa attribut vilka påverkar den inre miljön. Denna analys blir en sammanställning av gestaltungsaspekter utifrån litteraturstudien och fallstudierna.

3. Litteraturstudie

3.1 Varför är sociala möten viktigt?

I sitt examensarbete skriver Patrik Vikberg (2021) om att med ensamhet kommer problematik, dels på individnivå, dels på samhället i stort. På samhällsnivå påverkas samhället av ensamhet hos befolkningen, bland annat genom ökad brottslighet. På individnivå lider människor, vilka känner sig ensamma, i högre utsträckning av psykisk och fysisk ohälsa, beskriver han. Vikberg skriver att möten till andra människor är direkt kopplat till individens välmående. Det är genom dessa möten vi skapar vår självbild och identitet, samt att vi får utbyta genom dem. Goda relationer innebär utbyte av emotionellt stöd. Även mindre djupa, informella relationer bidrar med stor del av den omsorg en individ kräver. Vidare beskriver författaren att möten och relationer mellan människor utvecklar individer genom utbyte av kunskap, erfarenheter och tjänster. Sociologen Sören Olsson och arkitekterna Gerd Cruse Sondén samt Marianne Ohlander (1997) skriver även de i sin bok *Det lilla grannskapet* utifrån studier de gjort om vad den sociala kontakten mellan grannar betyder för trivseln i hemmet. Intervjuer med boende i nio olika bostadsgårdar resulterade i vetskapen att relationen till sina grannar är viktig för välmående och trivseln i sitt hem.

Däremot skriver Ulla Berglund och Ulla Jergeby (1992) i sin rapport om människor och miljöer att det är främst nära relationer som minskar upplevelsen av ensamhet hos individer. De menar att dessa typer av relationer finns främst inom familjen och individens vänskapskrets. Vikberg (2021) å andra sidan menar att just bostadsgårdar är en optimal arena för att skapa möjligheter för dessa typer av relationer. Detta eftersom möten på bostadsgården kan uppstå så pass frekvent mellan samma människor att möjlighet för nära relationer skapas.

3.2 Bostadsgården, en metropol för sociala interaktioner, möten och aktiviteter

Eva Kristensson (2007) menar att det bostadsnära läget hos bostadsgården är en viktig egenskap för dess karaktär och har flera praktiska kvalitéer, bland annat att en boende kan gå ut med sin kaffekopp och njuta av solen under fikarasten eller att barn kan springa fritt med uppsyn från hemmet. Fortsatt förklarar hon att utöver de praktiska kvalitéerna finns även känslomässig koppling till bostadsgården. Känslan av ett hem sträcker sig utöver den faktiska bostaden menar Kristensson, den unika halvoffentliga miljön som bostadsgården besitter ger möjlighet för en vardaglig gemenskap för de boende. Vidare skriver författaren att bostadsgården kan bidra till ett trivsamt och tryggt hem för de boende. Boverket (2007) menar likaså att bostadsnära natur, till exempel bostadsgårdar, skapar rum för flera olika typer av sociala möten. Vidare menar Boverket att dessa områden lockar människor av olika etnicitet, social status och ålder vilket leder till ökad social integration samt hållbarhet.

Ulla Berglund och Ulla Jergeby (1992) påstår att grannskap kan bidra med mer än bara socialt umgänge. Enligt författarnas rapport uppges det att 20 % av boende i flerfamiljshus umgås samt utbyter tjänster med varandra. Det framkommer även att 25% av de boende önskar mer kontakt med sina grannar. Den naturliga platsen för att främja dessa grannkontakter är den semi-privata utemiljön menar Berglund och Jergeby.

Olsson et. al (1997) i boken *Det lilla grannskapet* menar dock att bostadsgården som mötesplats är mer komplex än så. Individer har olika typer av sociala behov. Många uppskattar en social bostadsgård med mycket rörelse, andra är mer negativt inställda till detta menar författarna. Vidare förklarar dem att denna åsikt inte särskilt vanlig. Olsson et al. fortsätter skriva om att en väl utformad gård kan vara en plats viken gynnar grannskapet och möjligheterna för möten. En sämre gård däremot kan ses som ett problem, snarare än en tillgång fortsätter dem. I författarnas 99 intervjuer uttrycker de boende på de sämre gårdarna att utemiljön ses som ett problem, eller att de inte bryr sig särskilt om den ytan. Det framkommer även i studien att för ett fåtal personer kan en dålig gård kan vara en anledning att byta bostad.

3.3 Vilka innehållsmässiga aspekter på bostadsgårdar gynnar sociala interaktioner och möten?

Jan Gehl (2011) och Ulla Berglund och Ulla Jergeby (1998) i sin bok *Stadsrum - människorum: att planera för livet mellan husen* menar att för att gynna sociala interaktioner och möten på bostadsgårdar krävs en trivsamt, bra gård. Titti Olsson Lieberg (2007) har intervjuat landskapsarkitekten Anders Jönsson för Tankesmedjan Movium om bostadsgårdar med syftet att beskriva vad som enligt honom karakteriserar en bra bostadsgård. Utifrån sin arbetserfarenhet svarar Jönsson på frågan i form av innehållsmässiga aspekter. Även författarna Olsson et. al (1997) till boken *Det lilla grannskapet* har undersökt bostadsgårdar under två års tid och kommit fram till viktiga egenskaper som skapar en trivsamt gård för de boende. Likaså har Eva Kristensson (2007), Berglund och Jergeby (1998) och arkitekten Eva Minoura (2016a) i sin doktorsavhandling, undersökt bostadsgårdar och dess kvalitéer.

Rumslighet

Det visas i flera studier att varierad rumslighet är en viktig aspekt på bostadsgårdar (Olsson Lieberg 2007; Olsson et. al 1997; Minoura 2016). Författarna av studierna menar att rum i olika skalor uppmuntrar till aktiviteter av olika slag. Mindre, mer privata rum avser ofta rekreativsmöjligheter medan större, mer offentliga rum, skapar möjlighet för aktiviteter där fler kan delta. De menar även att en förutsättning för att kunna skapa varierad rumslighet är att den är tillräckligt stor.

Med olika typer av rum kommer möjlighet till flera olika funktioner på gården, vilket Olsson et. al (1997) och Olsson Lieberg (2007) utifrån intervjun med Jönsson menar är uppskattat. Kristensson (2007) skriver att barnfamiljer utgör en stor del av brukarna på bostadsgårdar. Således är rum för lekyta viktigt, det menar

även Olsson et. al (1997). Vidare skriver Olsson et. al (1997) om att platser för rekreation är uppskattat i hög utsträckning. Jönsson berättar att tack vare olika typer av väl avgränsade rum ska flera aktiviteter kunna utföras samtidigt på gården utan att störas av varandra (Olsson Lieberg 2007). ”Vi ska kunna gestalta en gård där vuxna kan sitta och äta utan att hamna i sandlådan. Men det är så det ser ut idag – det finns ofta bara utrymme för en enda aktivitet och då blir det gärna en sandlåda, en vippleksak och en sittplats intill” säger Anders Jönsson (Olsson Lieberg 2007:5).

Privata ytor

Kristensson (2007) kom genom sin granskning av bostadsgårdar och dess brukare fram till att privata ytor är mycket uppskattat och används flitigt på de bostadsgårdar hon granskat i sin undersökning. Den avskildhet vilken kommer med privata ytor uppskattas hos de boende menar hon, å andra sidan skriver hon även att den möjlighet dessa ytor innebär för möten och samvaro värderas högt hos somliga. Kristensson skriver att de boende sätter värde i privata ytor vilka ger möjlighet till olika aktiviteter, stora som små, men att större privata ytor är att föredra. Privata ytor skapar även möjlighet för de boende att själva gestalta sin levnadsmiljö genom till exempel odling, vilket Olsson Lieberg (2007) och Berglund och Jergeby (1998) bekräftar ökar livskvaliteten på bostadsgården. Utöver detta skriver Berglund och Jergeby (1998) vidare om hur uppskattat privata ytor på bostadsgårdar är. De blir uteplatser där de boende kan koppla av för korta stunder och samtidigt behålla nära kontakt med hemmet. De beskriver hur de boende kan utnyttja ytans närhet till hemmet genom att kunna ha nära kontakt till uterummet. På så sätt blir den privata ytan en naturlig del av hemmet där de boende kan känna sig trygga att släppa ut husdjur eller låta barnen leka fritt utan oro. Vidare beskriver de ytterligare en uppskattad aspekt med privata ytor, möjligheten till kontakt med grannar och att själva välja sina sociala tillfällen.

Växter med trädgårdskvalitet

Berglund och Jergeby (1998) skriver om att närhet till grönska är av stor betydelse för människor. Även Kristensson (2007) beskriver hur vegetation kan bidra till en bostadsgård med harmoni, lugn och rymd till rumsligheten. Att ha nära till natur och grönska är uppskattat hos de boende menar hon. Jönsson berättar i intervjun för Olsson Lieberg (2007) om möjligheten att genom växtligheten på gården skapa en miljö som skiljer sig från offentliga parker och torg och mer liknar den privata villaträdgården. Han menar att det förstärker känslan av att bostadsgården är en privat miljö. Han talar även för perenner och lökar och möjligheten att de boende kan odla på gården på eget initiativ. Även Olsson et. al (1997) skriver i sin bok om hur grönska kan ge gården en identitet och öka dess estetiska värde.

God kvalitet

I intervjun för Movium berättar Jönsson att god kvalitet är något projekterare bör prioritera (Olsson Lieberg 2007). De bör välja beständiga material och dessa val samt utförandet bör göras med omsorg. Det handlar dock inte bara om materialval och utförande utan också att lägga in känslor och omsorg i sitt

projekteringsarbete, berättar Jönsson vidare. Olsson et. al (1997) tar även de upp syftet med materialval och hur dem kan vara identitetsskapande. De beskriver bland annat hur materialvalen skapar en estetiskt tilltalande gård uppskattad av de boende.

Tillgänglighet

Sedan är tillgänglighet en aspekt ej att glömma vid projektering av bostadsgårdar, tillgänglighet i form av entréer in till husen från bostadsgården (Olsson Lieberg 2007; Olsson et. al 1997). Jönsson och Olsson et. al menar att med entréer vända in mot gården skapas en mer social plats då chanserna till möten ökar. Vidare beskriver de hur entréerna dessutom bidrar till känslan av tillhörighet till gården, de boende känner att gården tillhör dem.

Figur 1: Privata ytor kan bli en plats för möten och avskildhet (Jonna Österback 2022).

3.4 Strukturella aspekters betydelse för användningen av bostadsgårdar

Bostadsgårdens storlek

Boverket (2019a) menar att storleken är avgörande för användningen av bostadsgården, då en större gård rymmer fler aktiviteter. Eva Kristensson (2007) skriver i sin artikel om rymlighetens betydelse på en bostadsgård. Hon beskriver en bostadsgård där fyra olika roller får utrymme som idealet. För att rollerna ska kunna uppnås krävs en rymlig bostadsgård med plats för grönska, rumslighet, olika karaktärer och lekmiljöer för olika åldrar skriver författaren. Olsson et.al (1997) håller med och menar att en stor gård kan erbjuda fler ytor och därav en större valmöjlighet. Exempelvis hur de boende vill söka kontakt med varandra eller vilka aktiviteter de önskar utföra. På en mindre bostadsgård är möjligheterna inte lika stora och eventuella konflikter som kan uppstå blir svårare att lösa fortsätter författarna. Kristensson (2007) skriver att en mindre bostadsgård har svårt att uppfylla hennes tidigare nämnda bostadsgårdsroller och resultatet blir ofta att boende avstår från att använda gården fortsätter hon. Däremot fanns det boende vilka såg positivt på den täta kontakten deras lilla bostadsgård skapade. De boende ansåg att detta skapade samvaro emellan grannar och att närheten samt det knappa utrymmet för privat plats skapade möten menar Kristensson. Olsson

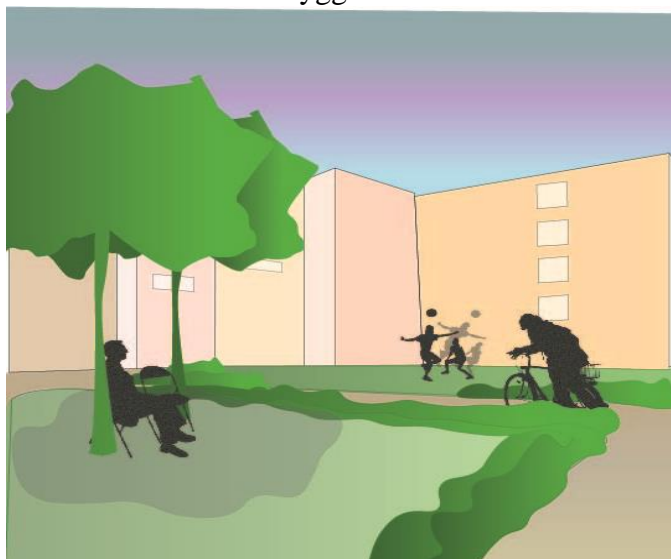
et.al (1997) talat emot detta och påstår att den lilla bostadsgården kan skapa konflikter mellan de boende. En mindre yta leder till färre platser att vistas på, detta kan leda till en påträngande känsla för människan beskriver författarna.

I Olsson Liebergs (2007) intervju med Anders Jönsson beskriver han att uppfattningen av en mindre gård kan upplevas mycket intim. Samtidigt talar han dock för större bostadsgårdar i allmänhet om de ska kunna agera, enligt honom, en bra bostadsgård. I Olssons et.al (1997) forskning kring bostadsgårdar framkommer det att rymliga bostadsgårdar är generellt uppskattat. En problematik med stora bostadsgårdar, med många fönster mot gården, är känslan av att känna sig iakttagen, utan att vara medveten om vem det är som iakttar. Att vara iakttagen bidrar inte till samma negativa känsla på de mindre bostadsgårdar menar författarna, utan bidrar snarare till en känsla av trygghet. Hur stor en bostadsgård kan vara och fortfarande behålla känslan av trygghet är dock svårdefinierbart menar Olsson et.al.

Bostadsgårdens struktur

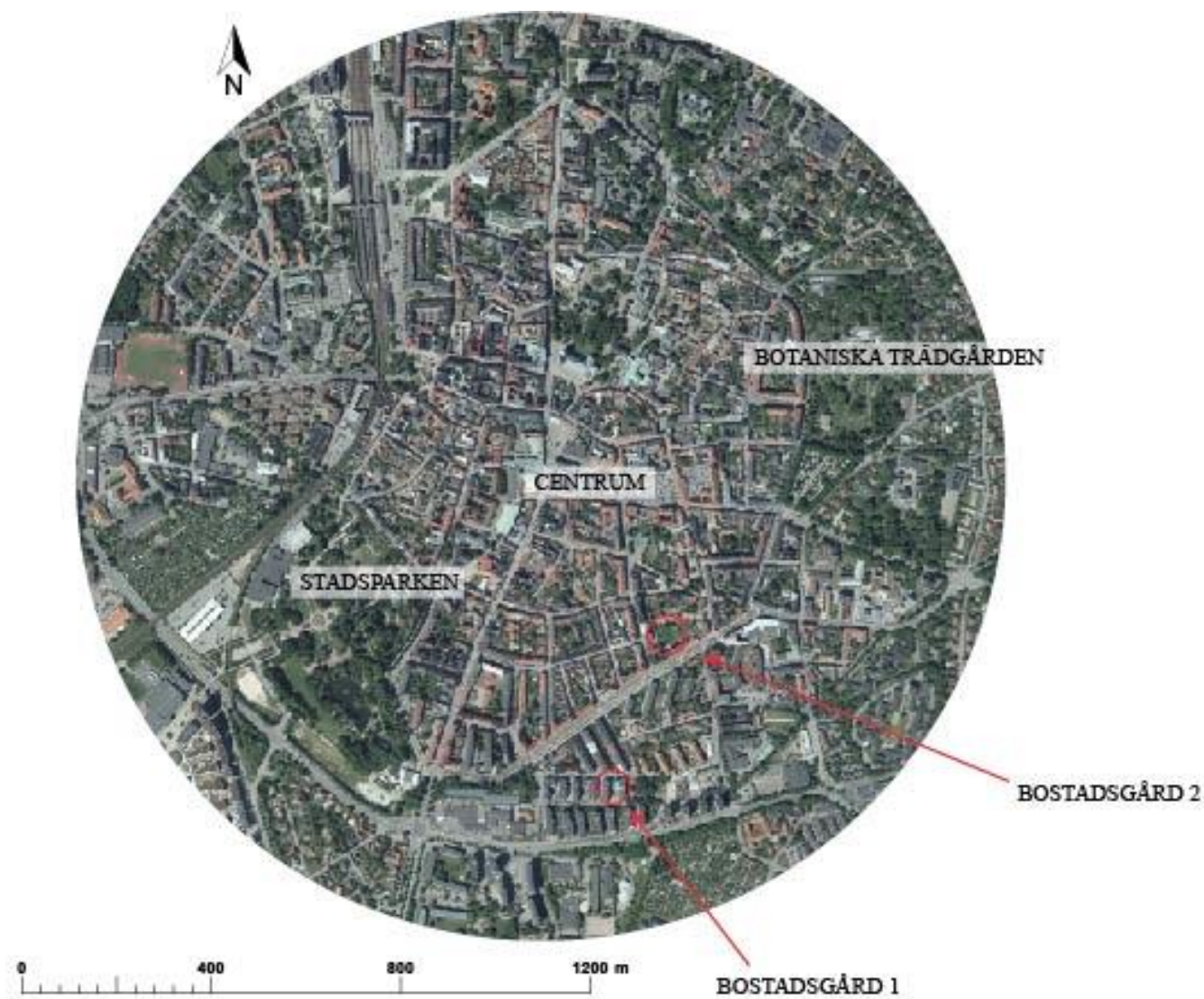
I en omfattande doktorsavhandling av arkitekten Eva Minoura (2016a) framkommer det att bostadsgårdens struktur påverkar användningen. En öppen gård uppfattas mer offentlig jämförelsevis med en sluten gård, vilken upplevs mer privat. Minouras studie kommer till slutsatsen att på en sluten gård hade de boende en större fallenhet att göra sig hemmastadda. De boende lämnar kvar leksaker, bord och stolar på bostadsgården, de är även mer benägna att utföra aktiviteter som exempelvis odling. På en sluten gård uppfattades ytan som en bostadsgård tillhörande de boende i större utsträckning än på en halvöppen eller öppen gård, dessa kunde istället uppfatta ytan som en gråzon menar författaren. Minouras skriver att halvöppna eller öppna bostadsgårdar användes mindre än de slutna gårdarna.

Minoura (2016b) nämner ytterligare en problematik gällande bostadsgården i en artikel publicerad av Arkitekten, offentliga stråk som passerar genom bostadsgården. Dessa offentliga stråk skapar förvirring menar Minoura, en oklarhet angående vem gården tillhör. De boende vet inte vem de kan förväntas möta på gården, en granne eller en förbipasserande obehörig. Denna osäkerhet kan resultera i en känsla av minskad trygghet menar Minoura.

Figur 2: En rymlig bostadsgård möjliggör för fler pågående aktiviteter (Jonna Österback 2022).

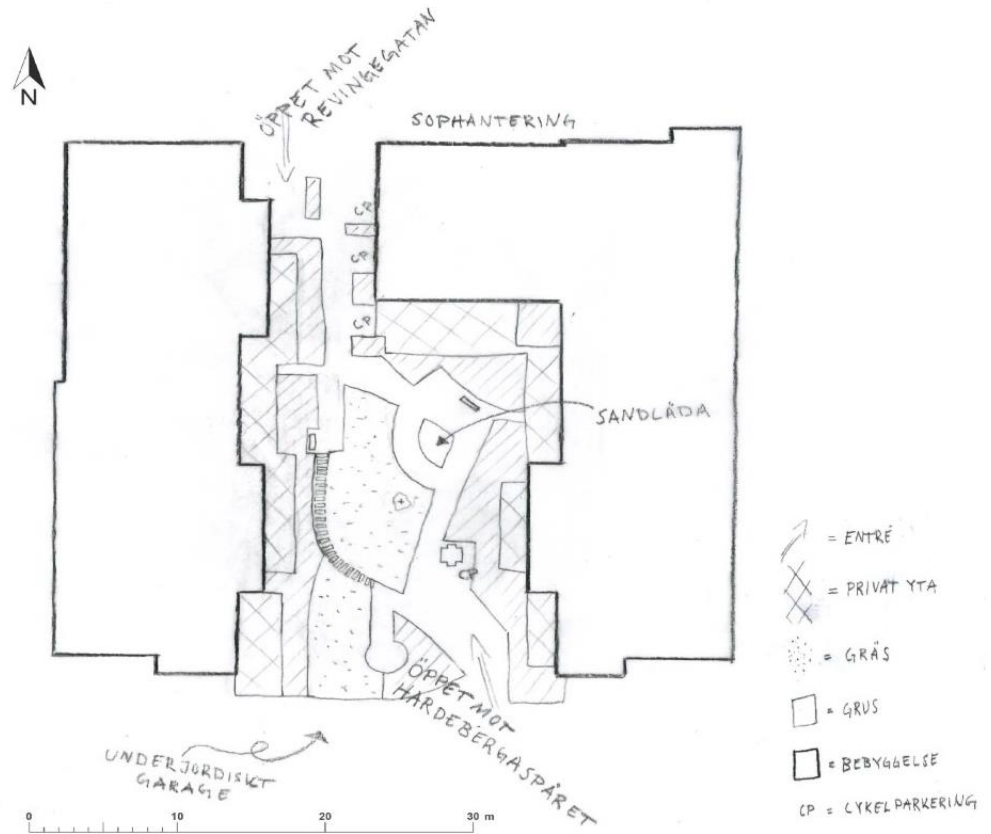
4. Fallstudier

Figur 3: Karta över Lund och Bostadsgård 1 respektive 2. Flygbild © Lantmäteriet (2021). Bearbetning av Jonna Österback (2022).

4.1 Bostadsgård 1, BRF Lunds Södra 2

4.1.1 Platsanalys

Figur 4: Platsanalys över Bostadsgård 1, BRF Lunds Södra 2 (Emma Samuelsson 2022).

Figur 4 visar en analys över Bostadsgård 1. Bostadsgård 1 tillhör bostadsrättsföreningen Lunds Södra 2. Den är byggd 2015 och innefattar 74 bostadsrätter i de sjuvåningshus som ligger väster och öster om gården. Husen har inte entréer från gården utan de boende tar sig in till sina lägenheter antingen från husens motsatta sida eller genom anslutande parkering i källarplan. Bostadsgården är tydligt öppen mot gång och cykelstråket Hardebergaspåret i söder och har en mindre öppning mot Revingegatan i norr. Gården är inte tydligt avgränsad från omkringliggande struktur, förutom skyltar vilka bostadsrättsföreningen satt upp. Gården har semi-privata ytor i form av gräsyta, planteringar, bänkar samt en sandlåda och dessa ytor sköts av förvaltare anställd av föreningen. De boende på bottenplan har privata hårdgjorda uteplatser, i direkt anslutning till sin bostad, samt att lägenheter ut mot bostadsgården har balkong. De privata uteplatserna på gården har varierande storlek och majoriteten av de boende sätter ut sittmöbler på sina ytor, framförallt under sommarhalvåret. De semi-privata och privata uteplatserna skiljs åt med träplank och planteringar. Cykelställ är utställda utspritt på gården, dels vid södra och norra entrén.

4.1.2 Intervju 1

Vår första respondent, en medlem i bostadsrättsföreningen drar slutsatsen att många i föreningen är nöjda med gården. Respondenten påpekar själv att hen är partiskt på grund av sin roll i bostadsrättsföreningen. Vidare berättar den intervjuade att bostadsgårdens främsta brukare är barn och pensionärer; barn använder sandlådan och pensionärer nyttjar bänkarna som finns på gården. När vädret tillåter berättar respondenten att de boende solar både på gräsytan och på bänkarna, samt grillar på gården.

När den intervjuade får frågan om gemenskapen inom föreningen berättar hen att den är mycket bra och upplever att bostadsgården bidrar till den goda gemenskapen. Respondenten tar upp ett exempel där hen berättar om tillfällen då bostadsrättsföreningen bjuder in till mingel på bostadsgården. Den intervjuade berättar vidare om vegetationen på bostadsgården, hen beskriver att gården består av ett dussin vackra varierande arter vilket gör att platsen upplevs frodig året om. Den intervjuade personen berättar att de boende uppskattar sina privata uteplatser på bostadsgården. En uppskattad faktor hen tar upp är att de boende själva kan påverka insynen på sina uteplatser, vissa önskar mer integritet än andra fortsätter hen.

Förbättringsmöjligheter på bostadsgården har de boende olika åsikter om berättar den intervjuade. Exempelvis önskar vissa större lektyta medan andra inte vill inte ha någon alls. En utökning av lektytan menar respondenten är problematisk då bostadsrättsföreningen kan behöva ta ansvar vid en eventuell olycka. Den intervjuade personen beskriver att det går hissar direkt från parkering i källarplan till respektive lägenhet, detta i kombination med att husets entréer är på utsidan leder till att de boende sällan möter varandra på bostadsgården genom det vardagliga rörelsemönstret.

Figur 6: Gräsyta och stenbelagt stråk genom Bostadsgård 1.

Figur 5: Privat uteplats i öst på Bostadsgård 1 avgränsat med planteringsyta.

4.1.3 Intervju 2

Vi intervjuade ytterligare en boende på gården för att få en bredare bild av gården. Hen beskriver att det framförallt är barnfamiljer som nyttjar gården, både familjer som bor på gården men också familjer som inte tillhör gården. Överlag agerar bostadsgården en passage. Passerande, till eller från Hardebergaspåret, ute på promenad med hunden utgör en stor del av brukarna. Hen beskriver solläge som bostadsgårdens största kvalitet då det främst är när solen når hit den används.

Respondenten berättar att gemenskapen är bristfällig, gissningsvis eftersom föreningen är så pass stor samt på grund av gårdens utformning. På grund av gårdens utformning rör sig de boende inte på gården om det inte är med avsikt att spendera tid där berättar hen. Detta leder till att gemenskap främst finns mellan de boende på bottenplan med privata uteplatser. Hen har sett dem prata med varandra mellan sina uteplatser och menar att samma kontakt inte skapas mellan balkongerna. För de boende med balkong beskriver respondenten att gården främst agerar utsikt, vilken hen uppskattar när växtligheten blommar och grönskar.

Gårdens förbättringsmöjligheter menar respondenten framförallt är att få gården att upplevas mer privat. Idag menar hen att bostadsgården upplevs vara en offentlig plats vilken de boende inte har någon speciell tillhörighet till. Målet skulle således vara att få obehöriga att sluta bruka platsen samt att bidra med mer trygghet och en känsla av en mer privat yta till de boende. Den intervjuade berättar att de boende har lyft problemet med nedskräpning till följd av de hundrastare som passerar gården, vilket skulle elimineras om gården slutade agera passage för obehöriga. Respondenten berättar även att hen noterat intresse för att odla i de planteringar vilka finns på gården men att detta nekats då de inte tillhör de boende. Respondenten upprepar att den sociala interaktionen på gården är störst mellan de boende vilka har tillgång till en privat uteplats. Däremot tror hen att användningen av gården hade ökat om de privata ytorna istället var plats för alla i föreningen och den semi-privata ytan således blev större.

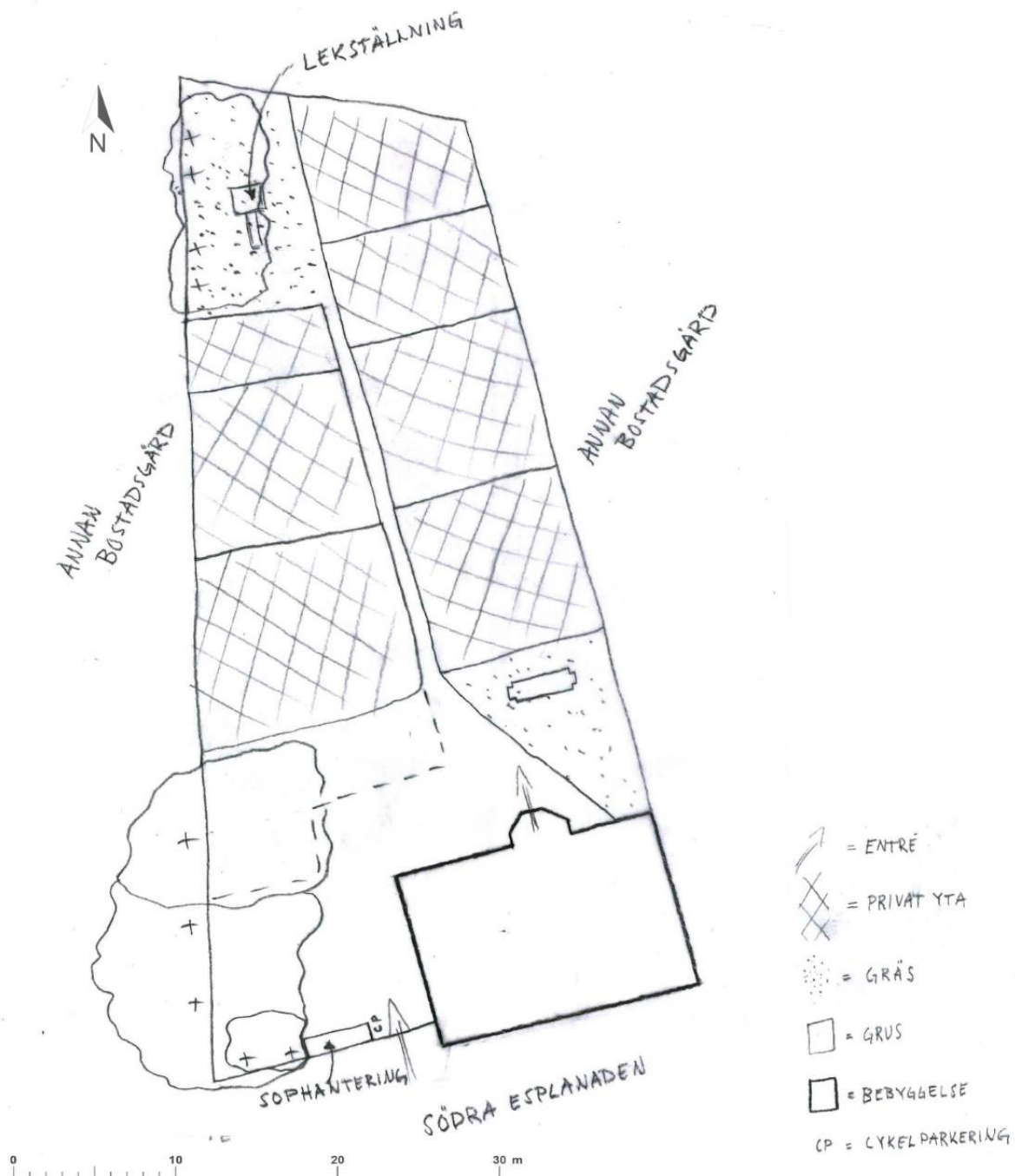
Figur 7: Sandlåda och gräsyta på Bostadsgård 1.

Figur 8: Plantering och inblick till privat uteplats på Bostadsgård 1.

4.2 Bostadsgård 2, BF Lindegården

4.2.1 Platsanalys

Figur 9: Platsanalys över Bostadsgård 2, BF Lindegården (Emma Samuelsson 2022).

Figur 9 visar Bostadsgård 2. Bostadsgård 2, tillhörande bostadsföreningen Lindegården, ligger i södra delen av centrala Lund. Lägenheterna tillhörande bostadsgården byggdes 1930 och gården har genom åren genomgått vissa förändringar, men har behållit sin struktur i det stora hela. I bostadsföreningen finns nio bostadsrätter där varje lägenhet har en egen lägenhetsträdgård på gården i varierande storlek. Det finns även två semi-privata ytor med lekyta, tvättställning samt gemensamma bord och stolar. På gården finns även sju parkeringsplatser samt en mindre cykelparkering tillhörande de boende. Bostadsgården är sluten från allmänheten. De boende tar sig in på gården genom en automatisk grind med kodlås eller genom byggnaden då den har entréer både till gatan och gården. Således ser förbipasserande in på gården över grinden men blicken når framförallt till bilparkeringen. Fyravåningshuset tillhörande gården avgränsar mot bil- och gångstråket, Södra Esplanaden. Förutom där huset avgränsar bostadsgården mot vägen är gården inhägnad med staket eller stängsel från andra bostadsgårdar. Växtlighet av hög variation agerar insynsskydd från omkringliggande gårdar.

Lägenhetsträdgårdarna är 100 kvm stora förutom en vilken är mindre. Samtliga lägenhetsträdgårdar är vegetationsytor och flertalet av de boende har valt att utnyttja detta och plantera växtlighet utifrån egna önskemål. Innehållsmässigt varierar lägenhetsträdgårdarna. Odling och sittplatser hittas på flertalet. På en av lägenhetsträdgård står däremot en studsatta vilken alla inom föreningen får nyttja, detta eftersom den boende tillhörande denna trädgård inte har något personligt intresse i ytan. De boende sköter sina lägenhetsträdgårdar själva och hjälps åt inom föreningen med att sköta de semi-privata ytorna.

Figur 10: Privat lägenhetsträdgård på Bostadsgård 2.

Figur 11: Lekställning på Bostadsgårds 2 semi-privata yta.

4.2.2 Intervju

På Bostadsgård 2 intervjuades två boende och dessa bidrog med sina åsikter kring deras bostadsgård. Den första aspekten respondenterna nämner att de värdesätter högt är lägenhetsträdgårdarna på bostadsgården, specifikt möjligheten att kunna utforma dessa efter eget behag. Ena respondenten berättar att hen väljer att ha låga häckar runt sin trädgård, detta val har hen gjort då hen uppskattar att kunna se sin omgivning och sina grannar. Den andra respondenten uppskattar däremot högre häckar runt sin trädgård för insynsskydd, hen upplever även att höga häckar skapar känslan av en grön oas. Bostadsgårdens semi-privata ytor används inte lika frekvent jämfört med de privata, berättar de intervjuade. Ytorna nyttjas dock vid kalas eller middagsbjudningar och är uppskattade inom föreningen.

Respondenterna anser att gemenskapen inom föreningen är bra, de beskriver att alla boende kan varandras namn, men att många har närmare relation än det. Vidare berättar respondenterna att en av de boende inte har något intresse av att bruka sin privata trädgård, föreningen har gemensamt kommit fram till att placera en studsmatta på denna outnyttjade yta och är således till allas förfogande. Intervjupersonerna förklarar att föreningen anordnar trädgårdsdagar två gånger där de boende gemensamt städar och utför större skötselinsatser på gården.

De båda personerna beskriver att de känner sig trygga på gården och använder emellanåt sin privata yta för en tupplur, utan oro. Respondenterna anser att de är medvetna om att deras hus och även andra flerfamiljshus har insyn till gården men att de inte känner sig uttittade eller iakttagna. Däremot lyfter de intervjuade problematiken kring att obehöriga tar sig in på gården. Det har enligt intervjupersonernas kännedom skett två gånger, varav en av gångerna vandaliserades gården till viss del. Respondenterna fortsätter berätta att innan den automatiska grinden införskaffades till gården var intrång ett större problem, de boende uppskattar således att gården är sluten och är svår att ta sig in på för obehöriga.

Figur 10: Semi-privat grönsyta på Bostadsgård 2. Här står gemensamma möbler under sommarhalvåret.

Figur 11: Entré till lägenhetsträdgård på Bostadsgård 2.

Respondenterna anser att det finns förbättringsmöjligheter på bostadsgården. Carport för bilar och cyklar är något de boende i föreningen önskar, detta på grund av problematik kring spillning från fåglar i träden ovanför parkeringsplatserna. Carport på bostadsgården är dock svårt att förverkliga på grund av bygglov berättar respondenterna. Vidare berättar de intervjuade att den gemensamma skötseln på gården är någon som har skapat viss friktion mellan de boende. En av respondenterna anser att hen sköter gården betydligt mer frekvent än de andra boende, trots att ansvaret ska vara jämnt fördelat inom föreningen. Hen menar dock att denna friktion inte leder till osämja de boende sinsemellan. Respondenterna berättar att de nyligen installerat en ny lekställning på bostadsgårdens semi-privata yta, trots att det för tillfället inte finns några barn i föreningen. Argumentet för detta var att flera av de boende ofta har barn på besök och då gärna har en lekställning till sitt förfogande. Respondenterna menar även att det är roligt och socialt när det är barn som nyttjar gården.

Figur 12: Bil och cykelparkering på Bostadsgård 2.

5. SWOT-analys

S STYRKOR <ul style="list-style-type: none">- STOR- GRÖNSKA- SLUTEN- SOLIG- RUMSLIGHET- UTSIKT- PARKERING- PRIVATA YTOR- GEMENSAMMA YTOR- LEKYTA- PLATS FÖR ODLING- GOD KVALITÉT- TILLGÄNGLIGHET	W SVAGHETER <ul style="list-style-type: none">- LITEN- HÅRDGJORD- ÖPPEN- SKUGGIG- OBEFINTLIG RUMSLIGHET- STRÅK GENOM GÅRDEN
O MÖJLIGHETER <ul style="list-style-type: none">- PARK I NÄRHETEN	T HOT <ul style="list-style-type: none">- HÖGLJUDD BILVÄG INTILL- INTRÅNG FRÅN OBEHÖRIGA- SKOLA I NÄRHETEN

Figur 13: SWOT-analys (Jonna Österback 2022).

Dessa styrkor, svagheter, möjligheter och hot är vad vi anser att gestaltare bör och inte bör applicera på en bostadsgård. Styrkorna är aspekter vilka gynnar sociala interaktioner och möten på gården medan svagheter hämmar dessa möjligheter.

En styrka vi identifierade utifrån litteraturstudien är privata ytor vilka generellt uppskattas och kan öka användningen på en bostadsgård, samma slutsats visar platsanalyserna. Fallstudierna påvisar dock att användningen av och vilka aktiviteter som kan utföras på de privata uteplatserna och lägenhetsträdgårdarna påverkas av deras utformning och kvalitet. På Bostadsgård 1, är de privata uteplatserna relativt små, hårdgjorda och har begränsad möjlighet till insynsskydd. Bostadsgård 2 med sina lägenhetsträdgårdar har de boende betydligt större privat yta. Trädgårdarna är belägna på vegetationsyta med möjlighet till odling på hela ytan samt utrymme för varje individ att själv bestämma hur de vill att deras privata yta ska avgränsas från omgivningen. Detta leder till att möjligheterna på de privata ytorna på Bostadsgård 2 blir större än på de på Bostadsgård 1. Utifrån sammanställningen drar vi slutsatsen att de privata ytorna på Bostadsgård 2 används mer frekvent än de privata ytorna på Bostadsgård 1, vilket förklaras med skillnaden mellan deras användningsområden.

Stor yta är en aspekt vi genom studien stött på utifrån olika infallsvinklar som någonting viktigt hos en bostadsgård. Utifrån vår egna upplevelse vid platsanalyserna upptäckte vi att bristen på yta blev ett problem hos Bostadsgård 1. Detta eftersom den semi-privata ytan på gården var så pass liten att var vi än befann oss på ytan upplevde vi att vi trängde in på de privata uteplatserna. Denna problematik tar även en av respondenterna för bostadsgården upp. Även genom litteraturstudien visade flera källor på att stora bostadsgårdar uppskattas då yta krävs för att få plats med de olika aktiviteter vilka uppskattas på en bostadsgård. För att skapa möjlighet till olika aktiviteter krävs även plats för olika rumsligheter.

En annan aspekt som genomgående behandlas i studien är bostadsgårdarnas struktur. Litteraturstudien syftar på att en öppen struktur hos bostadsgården kan vara problematiskt då tillhörigheten och tryggheten minskar. Intervjuerna öppnade upp för samtal kring strukturen på bostadsgården och de boende på Bostadsgård 1 hade skildrade åsikter om detta var en styrka eller svaghet. En av de boende ansåg att den öppna strukturen var en styrka hos gården, då hen ansåg att detta var socialt, den andra respondenten uppskattade inte att obehöriga personer beträdde gården. Med litteraturen som stärker argumentet att öppna bostadsgårdar kan vara problematiskt valde vi att kategorisera denna aspekt som en svaghet. Bostadsgård 2 är av sluten karaktär och båda respondenterna ansåg att detta var en styrka hos gården, detta styrks av litteraturstudien. Därav placerades den slutna strukturen inom kategorin styrka. Strukturen innefattar även entréer och placeringen av dessa. På Bostadsgård 1 är entréerna till huset på motsatt sida av bostadsgården och respondenterna bekräftar att detta, i kombination med garaget i källarplan, hämmar möten på bostadsgården. Dessutom visar litteraturstudien att entréer placerade in mot bostadsgården även ökar känslan av tillhörighet, även detta bekräftar ena vår respondent då hen anses ha en låg känsla av tillhörighet till gården.

Ytterligare en aspekt vi har angett som en styrka är att ha parkering på bostadsgården. Detta främst eftersom respondenterna till Bostadsgård 2 menade att de boende på deras gård uppskattade den möjligheten. Dessutom eftersom en av respondenterna till Bostadsgård 1 beskriver hur parkeringar i bostadens källarplan leder till att de boende sällan stöter på varandra i spontana möten när de ska ta sig till eller från hemmet. Således blir parkeringsplatser för de boende på bostadsgården en aspekt som bidrar till social interaktion och möten.

Till sist är grönska en aspekt vi har angett i SWOT-analysen som en styrka. Detta eftersom olika källor har fångat upp denna aspekt som viktig. Fallstudierna visar på att grönska uppskattas av de boende såväl som estetiskt tilltalande som rumsindelning och insynsskydd. Även utifrån vår egen platsanalys anser vi att grönska är en positiv aspekt på bostadsgårdar. Däremot anser vi att kvaliteten på växtligheten är avgörande för hur den påverkar gårdens värde. Grönskan på Bostadsgård 2 fyllde stor funktion med sin frodighet och sina vintergröna inslag. Växtligheten på Bostadsgård 1 däremot bidrog varken till gårdens rumsliga förhållanden eller estetiska värde. Litteraturstudien nämner också grönska som en styrka. Även att det finns viss typ av grönska som kan vara extra värdefull på en bostadsgård. Till exempel beskrivs i litteraturstudien att växter med trädgårdskvalitet skapar en miljö som tenderar att upplevas mer privat (Olsson Lieberg 2007).

6. Diskussion

6.1 Gestaltungsaspekterna

I SWOT-analysen sammanställs studiens olika källmaterial i innehållsmässiga och strukturella gestaltungsaspekter. Dessa är vad vi utifrån sammanställningen anser är de aspekter gestaltare bör och inte bör applicera på bostadsgårdar. Dock är aspekterna relativa.

En strukturell gestaltungsaspekt vi tog fram som en styrka är att gården har tillräckligt stor yta för att få plats med flera olika aktiviteter och rum. Att en stor gård ses som positivt är dock inte garanterat. Problematiken kring folkhemsgårdarna är ett exempel på detta. En stor bostadsgård sätter höga krav på rumsindelning och gårdens struktur. Ytterligare en strukturell gestaltungsaspekt vi upptäckte är tillgänglighet, hur entréerna är placerade med andra ord. Vi anser att entréer in mot bostadsgården, vilket litteraturen bekräftar, är mer socialt. Efter att ha talat med respondenterna inser vi dock att om de sociala mötena i entréerna inte sker på bostadsgården kan det öppnas upp för de boende att stöta på varandra i andra delar av sin bostad, exempelvis garaget. Ett motargument för detta är dock att vi upplever det trevligare och tryggare för de boende att mötas på bostadsgården, speciellt på en väl utformad gård där individen själv kan välja om denne önskar social interaktion.

Även privata ytor ses som en styrka för sociala interaktioner och möten på en bostadsgård. Detta i och med att det får de boende att spendera mer tid på gården och skapar ett gemensamt band hos dem. Detta är dock inte alltid fallet. Det finns risk att de boende inte alls är intresserade av att ta hand om och bruka en lägenhetsträdgård eller privat uteplats. Precis som att risken att ytor för odling inte tas väl hand om. Risken med att de boende inte tar de ansvaret de förväntas över sina privata ytor eller odlingsytor leder till att gårdens sociala, estetiska och ekologiska värden missgynnas. En risk vi anar med att lämna över ansvar över gårdens gestaltning och hur den brukas till de boende är dessutom att det blir friktion mellan de boende, detta bekräftas under fallstudierna. I och med att privata ytor ökar känslan av tillhörighet till bostadsgården. Detta tänker vi kan leda till att de boende vilka har lägenhetsträdgårdar eller privata uteplatser tar sig större friheter än de som inte har en privat yta, vilket kan gå ut över samtliga boende. På samma sätt påverkas alla boende av problematiken att somliga inte sköter sina odlingslotter då det sänker gårdens estetiska värde. Privata ytor som dessa vilka inte utnyttjas blir onödiga ytor på gården som istället hade kunnat bli plats för de som har intresse i att bruka gården.

Lekyta ser vi utifrån litteratur- och fallstudierna även det som en styrka. Däremot finns det individer vilka motsätter sig detta tänker vi. En lekyta kanske inte har en självklar plats i en bostadsgård på ett 65+ boende. Här är kanske rum för rekreation och gemensamma sittplatser är av större vikt. Men det är också mycket möjligt att de tycker det är mysigt att titta på lekande barn.

Sammanställningen presenterar även att öppen struktur hos bostadsgårdar är en svaghet och slutna struktur är en styrka. I verkligheten är det inte lika simpelt, alla öppna bostadsgårdar är inte mindre bra än alla slutna. Om en bostadsgård till exempel är liten till ytan bör kanske inte gården vara helt omsluten av bebyggelse.

Alla värdesätter olika saker och har olika behov och möjligheter. Detta sätter höga krav på bostadsgårdar vilka är en plats där många olika funktioner måste mötas (Berglund & Jergeby 1998).

6.2 Problematiken med dagens stadsbyggnadsideal

Debatten mellan bostadsnära grönska och högexploaterade områden är något som är högst aktuellt, en problematik som lyfts specifikt inom detta arbete är bostadsgårdar som minskar till ytan. Litteraturstudien nämner flertalet landskapsarkitekter och forskare inom bostadsgårdar som menar att just storleken är avgörande för användningen av bostadsgården. En stor och rymlig bostadsgård rymmer fler aktiviteter medan på en mindre gård kan vissa aktiviteter falla bort då utrymmet helt enkelt inte finns. Eva Kristensson (2007) menar att resultatet av att små gårdar blir yta i form av en bostadsgård som inte nyttjas till sin fulla potential eller inte används överhuvudtaget.

Forskning säger att bostadsnära natur är en viktig miljö för människan, både socialt och hälsomässigt, trots detta upplever vi att grönytor ofta blir bortprioriterade i dagens stadsbyggnadsideal. Fördelarna med små bostadsgårdar är få, Olsson menar dock att en liten gård kan ge en mer intim känsla till grannskapet. Vår slutsats är dock att små gårdar inte är något som bör strävas efter, utan något som bör undvikas. Att göra en redan liten gård mer attraktiv och användbar, för att öka de sociala mötena, är dock en möjlighet. De boende vill kunna välja om de vill utbyta sociala tjänster med sina grannar, därav är rumsligheten och möjligheten för avskildhet viktig, särskilt på en liten gård.

Hur ska egentligen landskapsarkitekter kunna planera större och bättre bostadsgårdar? Under våra tre år på landskapsarkitektutbildningen har vi fått höra att landskapsarkitekter ofta kommer in sent i arbetsprocessen, när detaljplanerna redan är färdigställda. För att kunna påverka strukturen av bostadsgårdarna anser vi att det är viktigt att landskapsarkitekter kommer in tidigt i processen, redan i planeringsstadiet. En annan lösning på storleksproblemet anser vi hade kunnat vara att ha vissa krav som byggherrarna måste följa. Kling (2017) menar att det idag endast finns tolkningsbara rekommendationer, exempelvis att det ska finnas tillräcklig med friyta för lek. Vi tror att om plan- och byggnadslagen hade kunnat ställa ett konkret storlekskrav hade detta gynnat bostadsgårdars kvalitet. Malmö stad (2021) använder verktyget grönytefaktor för att kvalitetssäkra sina utomhusmiljöer, detta bidrar positivt till livsmiljön för människor, exempelvis i form av rekreation. Denna lösning Malmö stad använder sig av anser vi hade

kunnat bli ett krav på nationell nivå, för att på så sätt bidra till bättre bostadsgårdar.

Det finns dock fastställda krav på utomhusmiljöer som försvårar arbetet i skapandet av en kvalitativ bostadsgård. Plan och byggnadslagen (SFS nr: 2010:900) innefattar flertalet lagar i §8 angående miljön nära flerbostadshus. Exempel på dessa lagar är framkomlighet för utryckningsfordon samt möjlighet för lastning, lossning eller parkering. Dessa lagar innebär att viss yta omkring flerbostadshuset måste vara av hårdgjord yta, detta kan upplevas lätt att tillgodose, men i en liten bostadsgård upplever vi att dessa hårdgjorda ytor lätt tar upp mycket plats.

Vår uppfattning, efter snart tre år på landskapsarkitektutbildningen, är att garage vanligen placeras under jord i samband med dagens stadsbyggnadsideal; för att spara på utrymmet ovan jord. Bostadsgård 1 är ett exempel på en bostadsgård med garage undertill där de boende tar hiss direkt upp till sin bostad. Respondenten i intervju 1 menar att denna utformning minskar de sociala mötena på bostadsgården; gården blir inte en naturlig passage för personer på väg till garaget. Detta betyder dock att garaget istället kan agera som en plats för social interaktion grannar emellan, vilket också kan bidra till ett socialt grannskap. Boverket (2019b) menar att garage under bostadsgården leder till minskade ekosystemtjänster då vegetationen blir begränsat på grund av djupet i växtbädden, samt att dessa bäddar saknar kontakt med grundvattnet.

6.3 Andra aspekter utöver det sociala

Det finns många andra aspekter utöver de sociala som är viktiga för planerare att ta hänsyn till i gestaltningen av en bostadsgård. De sociala aspekterna som presenteras i detta arbete är endast en aspekt av flera. Dels är biologisk mångfald och miljöaspekten också en viktig faktor att ha i åtanke vid gestaltning av gårdar. I flera fall sammanfaller positiva effekter för dessa två aspekter under samma gestaltungsaspekter. Rumsindelning är ett exempel rum ofta avgränsas med vegetation av olika slag för att skapa väggar och tak till gårdens olika rum. En gård vilken bidrar till olika aktiviteter kräver också olika typer av rum vilket i sin tur innebär olika typer av vegetation. Dessutom är frodig växtlighet någonting som skapar en trivsamt livsmiljö, vilket litteraturstudien berättar. Däremot finns det aspekter vilka gynnar den sociala interaktionen på bostadsgården men inte den biologiska mångfalden. Till exempel skapar parkeringsplatser på gården tillfällen för de boende att mötas dagligen, men dessa blir lätt yta vilken inte bidrar med ekologiska värden.

En annan aspekt vilken vi genom litteraturstudien stött på är bostadsgården som utsikt. Som tidigare nämnt är en estetiskt tilltalande utsikt uppskattas och gärna i form av grönska. Att gestalta bostadsgårdar med målet att skapa en uppskattad utsikt kan gå hand i hand med aspekten att gynna den biologiska mångfalden. Även de gestaltungsaspekter vilka gynnar sociala interaktioner och möten kan gå att kombinera med att skapa en tilltalande utsikt.

6.4 Källkritik

6.4.1 Tryckta källor

Bland de tryckta källorna är flertalet böcker skrivna innan 2000-talet. Att böckerna inte präglas av nutidens stadsbyggnadsideal kan vara både till fördel och nackdel för studien. Innehållets relevans sjunker då mer samtida litteratur bättre beskriver hur dagens samhälle ser på bostadsgårdar och dess betydelse. Samhället förändras och trender går upp och ner. Däremot finns det inget som säger att den information som finns i äldre litteratur inte stämmer. Således är det fördelaktigt att titta på källor från olika tidseror då det ger en bred bild av hur bostadsgårdar bör utformas, inte bara baserat på dagens stadsbyggnadsideal och de trender det för med sig.

Utöver tidsaspekten bör även innehållet rannsakas. Flertalet av de tryckta källorna baseras på fallstudier och undersökningar av bostadsgårdar. Fallstudier påverkas i stor utsträckning av tendentiösa källor och urval av fall. Således är litteraturens information delvis platsbaserad och påverkad av diverse faktorer. Det blir därav viktigt att studera en större mängd källor för att få en mindre tendensiös litteraturstudie.

6.4.2 Internetkällor

Ett antal examensarbeten har använts som källa där vi antingen refererar till författarens slutsatser eller där förstahandskällor ej är tillgängliga. Vid hänvisning till denna typ av källa bör hänsyn tas till att författaren är en student vilken inte medför har samma kompetens som en författare yrkeserfarenhet. Även här gäller samma problematik kring fallstudier och dess tendensiösa information som bland de tryckta källorna.

Internetkällor innefattar även diverse artiklar; tidningsartiklar, tidskrifter och liknande tenderar att vara partiska och icke vetenskapligt baserade. Huruvida dessa kan användas som källa i ett kandidatarbete beror av vad källan innehåller och används till. Till denna studie refereras det till två artiklar där landskapsarkitekter intervjuas. En yrkesverksam och erfaren landskapsarkitekt anses vara en pålitlig källa vilket inte uteslutande är en osäker källa på grund av att intervjun presenteras i en artikel.

Boverket och folkhälsomyndigheterna är två internetkällor där det har hämtats information. Dessa två källor är statliga myndigheter och uppdateras kontinuerligt; därav är informationen relevant samt pålitlig.

6.4.3 Muntliga källor

Muntliga källor i form av respondenter tenderar att i hög utsträckning vara partiska, en individs åsikter kring en bostadsgård kan bidra med bra aspekter som inte nämns i litteraturen men är samtidigt helt individuellt. Åsikterna bör således granskas utifrån respondentens utgångspunkt och roll i frågan, respondenterna i denna studie är partiska i olika utsträckning. Exempelvis sitter en utav respondenterna i bostadsrättsföreningens styrelse. Detta har tagits hänsyn till vid användning av respondenter i studien. Ett sätt att komma undan denna

problematik är att samla in större mängd respondenter för att sedan dra slutsatser utifrån flera individers åsikter, på grund av tidsaspekten uteslöts dock detta. Det framgår tydligt i studien när respondenternas åsikter framkommer och att dessa inte förväntas ha samma tyngd som en yrkesverksam inom området.

En utbildad landskapsarkitekts åsikter kan vara mer relevanta och grundade än en privatpersons åsikter. Det bör tydligt framgå i studien att det är individuella åsikter och inte alltid har någon vetenskaplig eller expertis till grund.

6.4.4 Vi som källa

I studiens platsanalys inkluderas våra, som landskapsarkitektstudenter termin sex, åsikter och tankar kring de två bostadsgårdarna. Genom utbildningen har bostadsgårdar och grönytors roll i staden varit ett återkommande fokus. Med den kunskap det bidragit med har vi någon typ av kompetens att göra en bedömning av platserna och dra slutsatser kring dess kvaliteter. Eftersom vi är individer finns det risk att vi tar in egna erfarenheter i våra åsikter, vilket dock inte uteslutande är negativt.

6.5 Metodkritik

6.5.1 Litteraturstudien

Litteraturen vi främst använt oss av för att ta fram information kring kvalitéer hos bostadsgården är främst Kristensson, Olsson et al och Jönsson. Att tillägga är att dessa är åsikter som de funnit via egen forskning av bostadsgårdar blandat med egna åsikter och tankar. Att sammansvetsa dessa forskare ger dock en bredare förståelse för bostadsgården samt dess användning och hur de bör gestaltas. Något som är målet.

Viss information från boverket använder begreppet bostadsnära miljö vilket kan syfta till fler platser än endast bostadsgården, även om den gör även det. Delar har plockats ut ur texten som ses som relevant för just detta arbete och satts i tolkning till bostadsgården.

6.5.2 Fallstudierna

Urvalet av bostadsgårdar är avgörande för fallstudiens resultat. För det första tog vi beslutet att titta på två bostadsgårdar. Detta gör att fallstudierna endast behandlar ett fåtal av de aspekter som är relevanta för bostadsgårdens användning och kvalitet. Det hade till exempel varit intressant att analysera en stor grön och öppen gård som bidrar till studien med andra aspekter än de som våra utvalda gårdar bidrar med. Dessutom är urvalet av antal respondenter avgörande för fallstudiernas resultat. Varje individ kommer med olika aspekter och individuella åsikter, ju fler respondenter desto fler aspekter lär tas upp.

De fyra respondenterna varierade i ålder. Två äldre personer responderade till ena bostadsgården och en ung vuxen samt en medelålders styrelsemedlem var respondenter för den andra gården. Olika åldrar, bakgrund, samt olika individer anser att olika saker är olika viktiga på en bostadsgård. Detta betyder att valet av

respondenter kan få fallstudien att variera i resultat. Fler respondenter hade kunnat ge fler aspekter. Vi ansåg dock att två på varje gård gav oss mycket relevant information. Att tillägga är dock att samtliga respondenter talade för fler än sig själva. Samtliga talade exempelvis för att lekyta var något positivt och något som användes frekvent trots att ingen av de intervjuade hade barn eller själva nyttjade lekytan.

Denna fallstudie tog plats mellan januari till mars. Det vill säga en period då bostadsgårdar används mindre än resterande del av året. Det hade varit intressant att göra oberoende observationer på respektive gård för att få en uppfattning kring vilka ytor som används, var möten sker och i vilken utsträckning. Men på grund av klimatet vi valde att inte göra några observationer kring användningen på gårdarna då vi ansåg att detta inte skulle tillföra särskilt mycket till studien. Många aktiviteter, till exempel odling, solning eller allmän utomhusvistelse sker ej denna årstid. Observationerna hade således inte gett någon rättvis bild för användningen eller aktiviteten på gården.

Att ha i åtanke är att den information fallstudierna bidrar med till studien är platsspecifik. Att med grund i de gestaltungsaspekter vi fått utifrån fallstudierna gestalta en bostadsgård behöver inte ge samma positiva effekt på alla bostadsgårdar. Det beror på de förutsättningar området har och vilka aspekter som prioriteras.

6.5.3 SWOT-analys

En problematik med SWOT- analysen är dess enkla utförande. Styrkor eller svagheter, respektive möjlighet eller hot, generaliseras och någon nyansering kring aspekterna visas inte. De aspekter analysen tar upp generaliseras och förenklas. Motiveringen vart respektive aspekt placeras inom SWOT-analysen är baserat på sammanställningen mellan litteraturstudien, platsanalysen samt fallstudierna. Vi anser därför att de innehållsmässiga och strukturella gestaltungsaspekterna som framställs ses som pålitliga, generella och därav överförbara.

6.5.4 Metoderna tillsammans

Studiens metod påverkar resultatet på många olika sätt. Fallstudierna bidrar till SWOT-analysen med en annan vy än den generella bild som litteraturstudien ger. Aspekter som projekterare kanske inte tar i beaktning när man gestaltar en plats men som kan vara minst lika viktiga för de boende. Vi har genom studien tänkt på vilken källa som väger tyngst. Hur stor hänsyn kan vi ta till respondenternas åsikter till exempel? På ett sätt känner vi att deras åsikter borde präglade våra gestaltungsaspekter vi landar i starkt, eftersom det är en direkt källa som helt enkelt beskriver hur de vill att deras gård bör vara. En tydligt och enkel källa i relation till en text någon har skrivit som kanske inte har samma verklighetsuppfattning kring vad man som boende faktiskt önskar på sin bostadsgård. Men samtidigt brister fallstudiernas relevans då de är plats specifika. De aspekter som beskrivs av respondenter gäller just den gården de bor på. Samt att det gäller just den personens åsikt, andra kan ha en helt annan uppfattning. Det är mycket möjligt att tänka att om vi hade intervjuat andra respondenter hade

studiens resultat blivit annorlunda. Litteraturen däremot säger inte emot sig själv lika mycket. All litteratur kring bostadsgårdar och dess kvalitét samt litteratur kring människans behov av social interaktion är relativt homogen. Ibland kan konflikter uppstå men oftast inte lika kraftiga motsägelser som vid fallstudierna. Därför tror vi att dessa två metoder ställer sig bra tillsammans i SWOT-analysen och presenterar rättvisa gestaltungsaspekter.

En problematik med SWOT- analysen är dess enkla utförande. Styrkor eller svagheter, respektive möjlighet eller hot, generaliseras och någon nyansering kring aspekterna visas inte. De aspekter analysen tar upp generaliseras och förenklas. Platsanalysen presenterar till exempel att öppen struktur hos bostadsgårdar är en svaghet och slutna struktur är en styrka. I verkligheten är det inte lika enkelt, alla öppna bostadsgårdar är inte mindre bra än alla slutna. Däremot visar analysen att litteraturstudien, fallstudierna och platsanalysen belyser svagheter hos bostadsgårdar med öppen struktur. Motiveringen vart respektive aspekt placeras inom SWOT-analysen är baserat på sammanställningen mellan litteraturstudien, platsanalysen samt fallstudierna. Vi anser därför att gestaltungsaspekterna som framställs ses som pålitliga, generella och därav överförbara.

6.6 Att skriva tillsammans

Att vara två som skriver självständigt arbete tillsammans har både sina för- och nackdelar. Att reflektera och resonera över arbetets olika steg tillsammans har hjälp till i processen. Vi har konstant haft en motläsare att bolla idéer och frågor med. Dessutom har det varit positivt att vara två vid intervjuer och handledning då två extra öron kan lyssna, diskutera och anteckna. Problematiskt kan vara att studiens röda tråd kan vara svår att följa, enhetligheten kan vara bristande. Det har då varit viktigt att vi båda tänker likt kring var studien befinner sig och var den kommer leda. Under arbetets gång har det hänt att vi har haft olika åsikter kring olika aspekter i studien, detta har resulterat i att resonemang kring aspekterna skapats som inte hade uppstått om vi inte var två som skrev ihop. Dessutom har det varit värdefullt och underlättat skrivandet att hela tiden ha någon som kan läsa det man skrivit och bedöma om det är tydligt nog för läsaren att förstå.

6.7 Vidareutveckling av studien

En vidareutveckling av studien hade kunnat ske i flera olika riktningar. En mer omfattande fallstudie hade kunnat utföras med flera fall och respondenter för att således få en mer nyanserad bild av bostadsgården. Det finns även flertalet aspekter att ta i beaktning när det talas om utformningen av bostadsgårdar, vilket inte ges utrymme i denna studie. Exempel på vidareutvecklade aspekter är biologisk mångfald på bostadsgården, ett ämne vi upplever är väldigt aktuellt inom vår landskapsarkitektutbildning. Vidare hade det varit intressant att undersöka olika åldersgrupper kopplade till bostadsgården och dess användning,

exempelvis hur sker samspelet egentligen mellan pensionärer, tonåringar och barn på bostadsgården?

Sammanfattningsvis finns det flertalet sätt att utveckla denna studie på och det hade varit intressant att vid senare tillfälle få fortsätta undersöka bostadsgården och dess många användningsområden. Främsta anledningen av vår avgränsning är omfånget denna studie ska följa samt tidsaspekten.

7. Referenser

Arnstberg, K.-O. & Bergström, I. (2010). *Bostaden i staden: Europa planerar för stadsboende och stadsliv*. Stockholm: Formas.

Baumeister, R., Leary, M. (1995). *The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation*. (No. 3,497–529). American Psychological Association.

https://www.researchgate.net/publication/15420847_The_Need_to_Belong_Desire_for_Interpersonal_Attachments_as_a_Fundamental_Human_Motivation [2022-02-16]

Berglund, U., Jergeby, U. (1998). *Stadsrum - människorum: att planera för livet mellan husen*. Stockholm: Bygghälsöversynsmyndigheten.

Boverket (2007). *Bostadsnära natur - inspiration & vägledning*. Boverket.

https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2007/bostadsnara_natur.pdf [2022-01-22]

Boverket (2019a). *Utformning av bostadsgårdar*. Boverket.

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-atgarder/metoder/fysiska-atgarder/bostadsgardar/> [2022-02-29]

Boverket (2019b). *Bjälklag på bostadsgårdar*. Boverket.

<https://www.boverket.se/sv/PBLkunskapsbanken/teman/ekosystemtjanster/platser/tomter/starka-stodja-eller-skydda-ekosystemtjanster-pa-tomter/bjalklag/> [2022-02-29]

Castilla, G., Hay, G.J. (2006). *Object-based image analysis: strenghts, weaknesses, opportunities and threats*. Calgary: University of Calgary.

https://www.isprs.org/PROCEEDINGS/XXXVI/4-C42/Papers/01_Opening%20Session/OBIA2006_Hay_Castilla.pdf [2022-02-02]

Folkhälsomyndigheten (2021) *Vår livsmiljös betydelse för en god och jämlik hälsa*

(Artikelnummer: 21225). <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/v/var-livsmiljos-betydelse-for-en-god-och-jamlik-halsa2/?pub=93308> [2022-02-16]

Gehl, J. (2011). *Life between buildings using public space*. Washington, D.C: Island Press.

Kling, A. (2017). *Bostadsgårdens uppgång och fall*. *Arkitektur*, 21 december.

[Bostadsgårdens uppgång och fall - Tidskriften Arkitektur](https://www.arkitektur.se/2017/12/21/bostadsgardens-uppgang-och-fall/) [2022-01-25]

Klintström, H., Kumlin, L. (2019). *Ensamhet*. (SE-9925-SV-201908). WSP.

<https://www.wsp.com/sv-SE/insikter/ensamhet> [2022-02-16]

Kristensson, E. (2007). Bostadsgården – vardagsrum, lekplats, mötesplats & utsikt. https://www.formas.se/download/18.6164d0ce1677d17479f1244b/1549956097911/Bostadsgarden_1_40.pdf [2022-01-26]

Lantmäteriet. *Lund. SWEREF 99 TM*. Flygfoto [Kartografiskt material]. <https://minkarta.lantmateriet.se/> [2022-03-09]

Malmö stad (2021). *Ekosystemtjänster och grönytefaktor*. <https://malmo.se/Stadsutveckling/Tema/Hallbart-och-klimatneutralt-byggande/Ekosystemtjanster-och-gronytefaktor.html> [2022-03-02]

Minoura, E. (2016a). *Uncommon Ground Urban Form and Social Territory*. (ISBN 978-91-7595-823-1). Kungliga tekniska högskolan. Arkitektur. <http://kth.diva-portal.org/smash/get/diva2:910671/FULLTEXT02.pdf> [2022-03-03]

Minoura, E. (2016b). Bostadsgårdens form viktig för tryggheten. *Arkitekten*. <https://arkitekten.se/kultur/bostadsgarden-som-inramad-rumslighet/> [2022-03-03]

Nationalencyklopedin, fallstudie. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/fallstudie> [2022-03-21]

Olsson Lieberg, T. (2007). Den nya bostadsgården. *Movium Bulletin*, https://www.movium.slu.se/system/files/news/7940/files/bulletin_0706.pdf [2022-02-16]

Olsson, S., Cruse Sondén, G. & Ohlander, M. (1997). *Det lilla grannskapet : gårdar, trapphus och socialt liv*. Göteborg: Centrum för byggnadskultur i västra Sverige.

Rikstermbanken (2021). *Gård (2)*. Terminologicentrum. <https://www.rikstermbanken.se/termposter/966/g%C3%A5rd-2> [2022-03-02]

SFS 010:900. *Krav på byggnadsverk, byggprodukter, tomter och allmänna platser*. Finansdepartementet.

Vikberg, P (2021) *Gårdens sociala rum*. (TRITA -ABE-MBT-20811). Kungliga tekniska högskolan. Arkitektur. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1525831/FULLTEXT01.pdf> [2022-01-26]

8. Bilagor

8.1 Intervjufrågor

Är de boende nöjda med sin bostadsgård?

Vad är gårdens största värde?

Vad saknas på gården?/Finns det något som skulle kunna tillföras på gården för att användningen skulle öka?

Hur mycket använder de boende gården och för vilka ändamål?

Finns det delar av gården som inte används? Vilka delar används mest på gården?

Vilka använder gården mest?

Har ni någon lekyta på gården? Och hur är användningen av den?

Hur är användningen fördelad mellan de privata och semi-privata ytorna?

Upplever de boende gården som en trygg plats?

Känner man sig uttittad på gården?

Hur är gemenskapen inom föreningen? Hur påverkar gården gemenskapen?

Vem ansvarar för skötseln på gården?

Tror du att de boende hellre hade haft en gård med mer semi-privat yta? Eller mer privat yta?

Vad tycker de boende om att gården är öppen/sluten för allmänheten?

Är de boende nöjda med gården som utsikt?